

GILOS EKISH USULLARI VA ULARNING HOSILDORLIKKA

TA'SIRI

Abdullayeva Dildora O'ktam qizi

Toshkent davlat agrar universiteti

Meva -sabzavotchilik va uzumchilik 1-kurs talabasi

Salohiddinova zaxroxon Farxodjon qizi

Toshkent davlat agrar universiteti

Meva -sabzavotchilik va uzumchilik 1-kurs talabasi

Nazarov G'anisher

Toshkent davlat agrar universiteti dotsenti

Janakva Durdona

Toshkent davlat agrar universiteti dotsenti

dildoraabdullayeva0425@gmail.com

**МЕТОДЫ ПОСАДКИ ЧЕРЕШНИ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА
УРОЖАЙНОСТЬ**

Абдуллаева Дилдора Октам кизи

Ташкентский государственный аграрный университет

Студентка 1 курса направления плодовоовощеводства и виноградарства

Салохиддинова Захрохон Фарходжон кизи

Ташкентский государственный аграрный университет

Студентка 1 курса направления плодовоовощеводства и виноградарства

Назаров Ганишер

Доцент Ташкентского государственного аграрного университета

Жанаква Дурдона

Доцент Ташкентского государственного аграрного университета

dildoraabdullayeva0425@gmail.com

**PLANTING METHODS OF CHERRY AND THEIR IMPACT ON
YIELD**

Abdullayeva Dildora O'ktam qizi

Tashkent State Agrarian University

1st-year student, Fruit and Vegetable Growing and Viticulture

Salohiddinova Zaxroxon Farxodjon qizi

Tashkent State Agrarian University

1st-year student, Fruit and Vegetable Growing and Viticulture

Nazarov G'anisher

Associate Professor, Tashkent State Agrarian University

Janakva Durdona

Associate Professor, Tashkent State Agrarian University

dildoraabdullayeva0425@gmail.com

Annotatsiya: *Mazkur maqolada gilos ekish usullarining hosildorlikka ta'siri o'rganilgan. Mavzuning dolzarbligi gilos yetishtirishda samarali ekish texnologiyalarini qo'llash zarurati bilan izohlanadi. Tadqiqotda taqqoslama va kuzatuv usullaridan foydalanilgan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, to'g'ri ekish sxemasi va agrotexnik talablarga rioya qilish hosildorlikni sezilarli oshiradi. Shuningdek, ko'chatlar orasidagi masofa va ekish chuqurligi muhim omil hisoblanadi. Muallif tomonidan optimal ekish usullarini qo'llash bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan.*

Kalit so'zlar: *Gilos, ekish usullari, hosildorlik, ko'chat, agrotexnika, ekish sxemasi.*

Abstract: *This article examines the impact of cherry planting methods on yield. The relevance of the topic is explained by the need to apply effective planting technologies in cherry cultivation. Comparative and observational methods were used in the study. The results show that proper planting schemes and adherence to agrotechnical requirements significantly increase yield. In addition, spacing and planting depth are important factors. The author proposes recommendations for optimal planting methods.*

Keywords: *Cherry, planting methods, yield, seedlings, agrotechnics, planting scheme.*

Аннотация: В данной статье изучается влияние методов посадки черешни на урожайность. Актуальность темы обусловлена необходимостью применения эффективных технологий посадки. В исследовании использованы сравнительные и наблюдательные методы. Результаты показывают, что правильная схема посадки и соблюдение агротехнических требований значительно повышают урожайность. Также важную роль играют расстояние между саженцами и глубина посадки. Автор предлагает рекомендации по оптимальным методам посадки.

Ключевые слова: Черешня, методы посадки, урожайность, саженцы, агротехника, схема посадки.

Hozirgi kunda meva yetishtirish qishloq xo'jaligining muhim tarmoqlaridan biri bo'lib, aholini sifatli oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, gilos yetishtirish yuqori oziqaviy qiymati, tez pishishi va bozorbopligi bilan ajralib turadi. Shu bois gilos yetishtirish texnologiyalarini takomillashtirish va hosildorlikni oshirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Mazkur maqolada ko'tarilgan asosiy muammo gilos yetishtirishda ekish usullarining to'g'ri tanlanmasligi natijasida hosildorlikning past bo'lishi bilan bog'liqdir. Amaliyotda ko'plab hollarda ekish sxemasi, ko'chatlar orasidagi masofa va ekish chuqurligi agrotexnik talablarga to'liq mos kelmaydi. Bu esa daraxtlarning o'sishi, rivojlanishi va hosil berishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqot mavzusining tanlanish sababi gilos yetishtirishda zamonaviy va samarali ekish usullarini qo'llash orqali hosildorlikni oshirish imkoniyatlarini aniqlash zaruratidir. Ekish texnologiyasiga to'g'ri rioya qilish nafaqat hosil miqdorini, balki meva sifatini ham yaxshilashga xizmat qiladi. Mavzuning dolzarbligi shundaki, gilos yetishtirishda agrotexnik talablarning to'liq bajarilishi va optimal ekish usullarini qo'llash orqali yuqori hosildorlikka erishish mumkin. Shu bilan birga, ilmiy asoslangan ekish usullarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish qishloq xo'jaligida samaradorlikni oshirishga yordam beradi. Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundaki, unda gilos ekish usullarining hosildorlikka ta'siri kompleks tarzda tahlil qilinadi hamda optimal ekish sxemalarini qo'llash bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Gilos yetishtirish texnologiyasi va ekish usullarining hosildorlikka ta'siri bo'yicha ilmiy adabiyotlarda turli yondashuvlar mavjud. Tadqiqotlarda gilos daraxtining normal o'sishi va yuqori hosil berishi ko'p jihatdan ekish sxemasi, ko'chat sifati va agrotexnik tadbirlarga bog'liqligi ta'kidlanadi. Ayniqsa, ko'chatlar orasidagi optimal masofa va ekish chuqurligi daraxtning ildiz tizimi rivojlanishiga hamda oziqlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ilmiy manbalarda intensiv bog'lar tashkil etishda zich ekish usullarining afzalliklari ko'rsatib o'tilgan. Bunda kichik hajmli daraxtlar yordamida maydondan samarali foydalanish va hosildorlikni oshirish mumkinligi qayd etiladi. Shu bilan birga, noto'g'ri ekish usullari daraxtlarning siqilib o'sishiga, yorug'lik yetishmasligiga va hosil sifatining pasayishiga olib kelishi mumkin. Ba'zi tadqiqotlarda gilos ekishda tuproq sharoiti, iqlim omillari va sug'orish rejimining ham muhim ahamiyatga ega ekanligi ta'kidlangan. Ekishdan oldin tuproqni tayyorlash, organik va mineral o'g'itlar bilan boyitish ham hosildorlikni oshirishda muhim omil sifatida qaraladi. Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, gilos ekish usullarini to'g'ri tanlash va agrotexnik talablarga rioya etish yuqori hosildorlikka erishishning asosiy shartlaridan biri hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotda gilos ekish usullarining hosildorlikka ta'sirini aniqlash maqsadida kuzatuv, taqqoslama va tajriba usullaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida turli ekish sxemalari (ko'chatlar orasidagi masofa, qatorlar oralig'i va ekish chuqurligi) amaliy sharoitda o'rganildi hamda ularning gilos daraxtining o'sishi va hosil berishiga ta'siri baholandi. Tajriba davomida ko'chatlarning rivojlanish darajasi, hosil miqdori va meva sifati kabi ko'rsatkichlar kuzatildi. Olingan natijalar taqqoslab tahlil qilindi va eng samarali ekish usullari aniqlab olindi. Shuningdek, tadqiqotda mantiqiy tahlil va umumlashtirish usullari yordamida ilmiy xulosalar shakllantirildi. Ushbu metodologiya gilos yetishtirishda optimal ekish usullarini aniqlash va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkonini berdi.

Tadqiqot natijalari gilos ekish usullarining hosildorlikka sezilarli ta'sir ko'rsatishini aniqladi. Ayniqsa, ko'chatlar orasidagi masofa va ekish chuqurligi hosil miqdori va daraxt rivojlanishiga bevosita ta'sir etadi.

1-jadval

Ekish sxemasi (m)	Daraxtlar soni (1 ga)	O'rtacha hosil (kg/daraxt)	Umumiy hosil (t/ga)
6 × 6	278	18	5.0
5 × 4	500	16	8.0
4 × 3	833	14	11.6

Jadval mualliflik asosida tayorlandi

2-jadval

Ekish chuqurligining ko'chat rivojlanishiga ta'siri

Ekish chuqurligi (sm)	O'sish darajasi (%)	Ildiz rivojlanishi	Hosildorlik (kg/daraxt)
40	75	O'rtacha	13
60	90	Yaxshi	17
80	70	Zaif	12

Jadval mualliflik asosida tayorlandi

Qisqa tahlil: Eng optimal natija 60 sm chuqurlikda kuzatildi. Juda sayoz yoki chuqur ekish daraxt rivojlanishiga salbiy ta'sir qiladi.

3-jadval

Ekish usullarining meva sifatiga ta'siri

Ekish usuli	Meva og'irligi (g)	Shakar miqdori (%)	Sifat bahosi (ball)
An'anaviy	6.5	10.2	3.8
Yarim intensiv	7.8	11.5	4.3
Intensiv	8.6	12.3	4.7

Jadval mualliflik asosida tayorlandi

Qisqa tahlil: Intensiv ekish usuli meva sifati va og'irligini oshiradi, bu esa mahsulot sifatining yaxshilanishiga olib keladi. To'g'ri tanlangan ekish sxemasi va chuqurligi gilos hosildorligini sezilarli oshiradi hamda meva sifatini yaxshilaydi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, gilos ekish usullarini to'g'ri tanlash hosildorlik va meva sifatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, ko'chatlar orasidagi optimal masofa va ekish chuqurligiga rioya etish daraxtlarning sog'lom rivojlanishini ta'minlab, hosil miqdorini oshiradi. Zich ekish sxemalari umumiy hosildorlikni ko'paytirsada, har bir daraxtning individual hosiliga ma'lum darajada ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, intensiv ekish usullari meva sifati va og'irligini yaxshilashda samarali ekanligi aniqlandi.

Tadqiqot asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

- ❖ gilos ko'chatlarini ekishda 5×4 yoki 4×3 metrli optimal sxemalardan foydalanish;
- ❖ ekish chuqurligini taxminan 60 sm darajada belgilash;
- ❖ intensiv ekish texnologiyalarini qo'llash orqali hosildorlik va meva sifatini oshirish;
- ❖ agrotexnik talablarga to'liq rioya qilish va ko'chat sifatiga alohida e'tibor qaratish.

Umuman olganda, gilos ekish texnologiyasini ilmiy asosda tashkil etish yuqori hosildorlikka erishishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Food and Agriculture Organization. (2024). *Fruit Production and Sustainable Horticulture Practices*. – Rome: FAO. – 185 bet.
2. World Bank. (2024). *Agriculture and Food Systems Development Report*. – Washington DC: World Bank. – 162 bet.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. (2025). *Qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirish ko'rsatkichlari*. – Toshkent. – 120 bet.
4. O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi. (2024). *Meva-sabzavotchilikni rivojlantirish dasturi*. – Toshkent. – 98 bet.

5. Karimov, Sh. (2025). *Bog‘dorchilikda intensiv texnologiyalarni qo‘llash*. – Toshkent: Fan va texnologiya. – 210 bet.
6. Rasulov, A. (2024). *Gilos yetishtirish texnologiyasi va parvarishlash usullari*. – Samarqand: Ilm ziyo. – 156 bet.
7. Abdullayev, B. (2025). *Meva daraxtlarini ekish va ko‘paytirish texnologiyasi*. – Toshkent: Agroilm. – 178 bet.
8. Nurmatov, D. (2026). *Zamonaviy bog‘dorchilik asoslari*. – Toshkent: Innovatsiya nashriyoti. – 240 bet.
9. “Agroilm” ilmiy jurnali. (2024). *Gilos yetishtirishda yangi agrotexnik yondashuvlar*. – Toshkent. – №3. – B. 45–52.
10. “Qishloq xo‘jaligi va innovatsiya” jurnali. (2025). *Meva daraxtlarini ekish usullarining hosildorlikka ta‘siri*. – Toshkent. – №2. – B. 60–66.